

Norges vassdrags- og energidirektorat
Reguleringsmyndigheten for energi (RME)
rme@nve.no

Ref. 202001392

Oslo, 25.05.2020

Hørings svar fra Norsk Varmepumpeforening – Forslag til endringer i utformingen av nettleien

Vi viser til høringsforslag til endringer i utformingen av nettleien. Norsk Varmepumpeforening (NOVAP) har gitt innspill på tidligere høringer som ligger som grunnlag for dette siste forslaget.

Innledning

Fremover kommer vi i Norge til å bruke strøm til flere formål enn i dag. Det er spesielt transportsektoren og industrien som vil øke forbruket av strøm fremover. Bygg som er den sektoren som bruker mest strøm i dag vil trolig oppleve en utflating eller nedgang i elforbruket.

RME foreslår i denne høringen endringer i nettleiestrukturen for lavspent distribusjonsnett, dvs. nettleien for forbrukerkunder (husholdninger og fritidsboliger) og næringskunder tilknyttet lavspentnettet.

Hensikten med å endre nettleien for lavspent distribusjonsnett er å holde kostnadene i strømmettet så lave som mulig, og dermed også nettleien så lav som mulig. Det er et mål at endringene skal legge til rette for elektrifisering og energieffektivisering, noe som er en viktig forutsetning for å nå de norske klimamålene.

Ifølge nettselskapenes investeringsplaner, er det forventet nettinvesteringer for 135 milliarder kroner for perioden 2018-2027. Det er forventet at nettleien i nominelle priser vil øke med om lag 30 prosent for perioden 2016 – 2025. Høringsnotatet sier likevel ikke noe om hva basisframskrivninger for nettinvesteringer er, og hvor mye forslaget til ny nettleie vil kunne reduseres den med.

En kunnskapsbasert utforming av nye nettariffer

NOVAP etterlyser en kunnskapsbasert tilnærming til nye nettariffer fra RME. En endring av nettleien for kunder i distribusjonsnettet har også vært på høring i 2015 og 2017/2018.

Det er de samme tre modellene for tariffing RME foreslår i 2020 som var aktuelle i 2015. NOVAP skrev i vårt hørings svar i 2015 at disse tre modellene burde testes ut i mindre piloter og evalueres før de ble innført for alle nettkunder i Norge. Vi anbefalte også utprøving av en fjerde modell med et variabelt energiledd. Vi er derfor overrasket over at RME heller ikke denne gangen har gjennomført piloter som dokumenterer hvilken prosentvis reduksjon i topplast ulike modeller eventuelt gir. Det er fortsatt uklart om prismodellene vil bidra til rasjonell kundeferd og redusert belastning av nettet.

RME unnlater også å referere til dokumenterte erfaringer fra ulike pilotprosjekter for bruk av effekttariffer, for eksempel Pöyrys analyse av innføringen av effekttariffer på Hvaler fra 2018. Disse erfaringene er entydige med tanke på at prissignaler alene må være svært sterke for at forbrukerne faktisk skal endre adferd.

Vi har fått informasjon om Lyse Elnett sine piloter i Rogaland med abonnert effekt og variabelt energiledd gjennom nyhets sak på tu.no den 15. mai 2020. Her er konklusjonen at innføring av nye nettariffer hadde null effekt på forbruksmønsteret hos kundene. I tillegg kom det frem at kundene som hadde prøvd ut modellen abonnert effekt hadde mange spørsmål. Lyse arrangerte møter i området og prøvde å forklare modellen. Selv etter å ha deltatt på disse møtene var det noen kunder som ikke forstod modellen. Dette er håndterbart for Lyse i en pilot med 42 kunder. Hvis RME hadde innført dette for 2,5 millioner kunder som ble foreslått i 2017 ville dette vært umulig å håndtere for nettselskapene.

Dette underbygger den store svakheten ved RMEs endelige forskriftsforslag – vi har ikke tilstrekkelig kunnskap om hva som skal til for å endre forbrukernes adferd. Det er oppsiktsvekkende at de overser sterke faglige råd om å teste ut ulike løsninger gjennom piloter.

Vi er positive til at Glitre Energi Nett, Elvia med flere nå er i gang med piloter for å teste ut ulike modeller for nettleie. Men i forhold til dette høringsforslaget og frist for å gi hørings svar burde dette allerede vært gjennomført. Dette er viktig dokumentasjon som vil påvirke våre synspunkter på innføring av nye nettariffer. Det er helt umulig å støtte abonnert effekt som modell med de nedslående resultatene fra piloten som Lyse har gjennomført.

Vi mener RME i for liten grad har tatt hensyn til høringsinnspillene fra 2018 når 84 av 87 høringsinstanser avviste RME sitt forslag om effekttariffer basert på abonnert effekt som tariffmodell. De fleste høringsinstansene var også negative til prinsippet om marginaltapsprising av energileddet utenfor høylastperioder. Likevel blir begge disse to elementene igjen foreslått av RME.

Nettkundene har allerede fått en regning på 10 milliarder kroner for innføring av AMS målere hos alle kunder. Når RME foreslår en komplisert og for de fleste uforståelig modell for beregning av nettleie, burde det også vært utredet hvor mye hver husholdning må investere i automatiske styringssystemer for å tilpasse seg denne nye nettleiestrukturen. Dette kan være en stor kostnad per husholdning og totalt sett en stor investering.

Usikkerhet og manglende forutsigbarhet er uheldig både for kunder, leverandører av produkter og tjenester, strømselskaper og nettselskaper. Det er vanskelig for kunden å vite hvordan det er smart å investere, og det er krevende for løsningsleverandører å utvikle nye tjenester og produkter. Når RME verken nyttiggjør seg allerede tilgjengelig kunnskap, eller får frem ny kunnskap gjennom å gjennomføre piloter medfører det en unødvendig usikkerhet for alle aktører.

En tariffmodell for alle kunder

NOVAP ønsker én tariffmodell for alle husholdningskunder uavhengig av nettselskap. Det finnes mer enn 100 nettselskaper i Norge. Det RME foreslår er at hvert av disse selskapene kan lage sin egen tariffmodell innenfor et gitt rammeverk. Når RME snakker om valgfrihet i forhold til tariffmodell er dette kun en valgfrihet som gjelder for nettselskapet, ikke for kundene.

RME påstår at de nå gir nettselskapene en frihet til å velge mellom flere modeller på bakgrunn av høringsinnspill de fikk i 2018. Vi mener det ikke er grunnlag for dette utfra høringsinnspillene. Høringsinnspillene var entydige på at abonnert effekt var uegnet som modell, men ikke at det var en dårlig idé at alle nettselskap skulle ha én tariffmodell.

Standardisert nettleie vil gjøre det enklere å være strømkunde, og for tilbydere av produkter og tjenester. Den norske tilbydersiden av produkter sliter allerede i dag med å få utenlandske produsenter til å gjøre tilpasninger for et lite norsk marked. Med en ytterligere fragmentering av markedet ned i nettområder med ulike krav og modeller, vil mange utenlandske produsenter

sannsynligvis takke nei til å gjøre tilpasninger eller ta svært høy pris for dette. Vi er forundret over at RME foreslår at hvert nettselskap kan lage sin egen nettmødel uten at konsekvenser og merkostnader er utredet.

Energiledd IKKE lik marginaltap

NOVAP er uenig med RME i at energiledd SKAL være lik marginaltap utenfor høylastperiodene. Et lavt energiledd gir ingen bidrag til å dempe effekttoppene i nettet og unngå unødvendige investeringer. Lavt energiledd kan føre til at de som har investert i ENØK-tiltak og lokal energiproduksjon får en økt nettleie. Det motiverer ikke til strømsparing og bryter derfor med mål i Granavolden-erklæringen om 10 TWh energieffektivisering i bygg, samt mål om å styrke husholdningenes muligheter for egenproduksjon av strøm.

Det at RME er svært fastlåst i teoretiske modeller skaper et unødvendig høyt konfliktnivå rundt innføring av nye nettariffer. Prinsippet om marginaltapsprising medfører at det ikke er mulig for nettselskapene å innføre en tariffmodell som gir enkle og forståelige prissignaler til strømkundene.

Våre kommentarer til de foreslåtte modellene

Abonnert effekt. NOVAP mener denne modellen er for komplisert og vanskelig å forstå for husholdningene. For å tilpasse forbruk kreves det en tilleggsinvestering i avansert styring. Dette er utstyr som i liten grad er tilgjengelig på markedet og må utvikles. Denne modellen straffer høyt forbruk like hardt selv om det skjer i en periode med god kapasitet i nettet.

Døgnmaks. NOVAP mener denne modellen er for komplisert og vanskelig å forstå for husholdningene. For å tilpasse forbruk kreves det en tilleggsinvestering i avansert styring. Dette er utstyr som i liten grad er tilgjengelig på markedet og må utvikles. Denne modellen straffer høyt forbruk like hardt selv om det skjer i en periode med god kapasitet i nettet.

Beregninger utført av Nelfo av 1000 husholdninger den 28. februar 2019, viser at kun 3% av husholdningene hadde sitt individuelle maksimale timesforbruk samtidig med topplast i nettet mellom 08 – 09 denne dagen. Ved en innføring av døgnmaks ville det kun vært 3% som var motivert til å redusere sitt strømforbruk riktig time denne dagen.

Sikringsdifferensiert nettleie. Denne modellen gir ingen insentiver for å tilpasse forbruk for å avlaste nettet innenfor den sikringen husholdningen har installert. For mange husholdninger vil dette oppleves som en høy fast avgift for å være tilkoblet nettet, og dermed gis det ikke et insentiv for å redusere strømforbruket. Dette gjelder også i perioder med høy belastning på nettet. En hovedsikring må også dimensjoneres for å tåle momentane laster som kan være betydelig høyere enn høyeste timesmålte verdi. Hovedsikringen bør av sikkerhetsmessige årsaker også dimensjoneres med en sikkerhetsmargin.

Det å skifte sikring krever elektriker og en engangskostnad for husholdningen. RME omtaler i høringsnotatet også en «virtuell sikring» gjennom AMS-måleren. Dette er en teknologi som ikke finnes i markedet. Regneeksemplene med sikringsdifferensiert nettleie er også gjennomført med en virtuell sikring som kan skaleres i trinn med 1 kW.

Beregninger utført av Nelfo av 1000 husholdninger viser at 97% av husholdningene med et årsforbruk under 10 000 kWh vil få større enn 10% økning i nettleien ved overgang til sikringsbasert nettleie. Blant husholdningene med et forbruk over 20 000 kWh vil 51% få en reduksjon i nettleien på mer enn 10%. Husholdningene har siden oljekrisen på 70-tallet blitt oppfordret til å gjennomføre

enøktiltak og redusere sitt energiforbruk. Det vil derfor gi helt feil signaler hvis de husholdningene som bruker minst strøm skal få en vesentlig økning i nettleien.

Borettslag og sameier

Borettslag og sameier har muligheter til å jevne ut effektbelastningen i nettet. Disse boformene utgjør ca 25% av husholdningsmarkedet, og kan hente ut store gevinsten med effektprising dersom de kan styre og avregne fellesanlegg med elbillading, varmtvann og oppvarming sammen med forbruket i enkeltleiligheter. Dette er ikke tillatt i dag.

Hvis slik avregning tillates, vil borettslag og sameier også få økt lønnsomhet ved investering i felles solcelleanlegg eller batteribank. Slike vurderinger mangler i høringsforslaget, men er svært viktig i utviklingen av en rasjonell nettleiestruktur. Dagens regelverk er svært ugunstig for borettslag som er tilkoblet fjernvarme eller har en felles varmesentral. Enkeltleiligheter kan ha en nettleie på over 1 krone per kWh. Ved en endring til noen av de modellene RME foreslår vil dette kunne øke til over 2 kroner per kWh.

Vårt forslag til modell for fremtidig nettleie

NOVAP ønsker seg et bedre kunnskapsgrunnlag før endelig fastsettelse av ny tariffmodell. Utfra den kunnskapen vi har i dag mener vi at en fremtidig felles tariffmodell bør bygge på prinsippene i Glitre Energi Nett sin modell for Smart nettleie. Vi mener derfor at nettleien bør bestå av et fastledd og et tidsdifferensiert energiledd.

Glitre Energi Nett har en modell som de nå skal teste ut gjennom en pilot. Vi støtter at det utredes en modell med utgangspunkt i tidsdifferensieringen i Glitre sin pilot.

Fastledd

Glitre Energi Nett har følgende fastledd som de vil teste ut. Vi mener dette kan være et utgangspunkt for utforming av fastledd i en ny fremtidig modell. Vi mener alle nettselskaper bør ha samme fastledd for ulike brukere av nettet og at dette bør være basert på behov for kapasitet i høylasttimene.

Kapasitet		Fastledd kr/år
Liten kapasitet	Eks. – liten leilighet	600,-
Moderat kapasitet	Eks. – stor leilighet	1100,-
Normal kapasitet	Eks. – enebolig	1600,-
Stor kapasitet	Eks. – gårdsbruk	2100,-

Logaritmen for å fastsette hvilken gruppe de ulike kundene skal være i må fastsettes.

Variabelt energiledd

Glitre Energi Nett har lagt til grunn følgende tidsdifferensiering av energileddet i sin pilot som skal testes ut. Vi mener dette kan være utgangspunkt for utforming av tidsdifferensiert energiledd i en ny fremtidig modell.

- Energiledd i perioder med god kapasitet i nettet på vinteren skal være 30% lavere enn prisen i perioder med høy belastning på nettet
- Energiledd på sommeren skal være 5% lavere enn i høylastperioder på vinteren

NOVAP mener det enkelte nettselskap selv bør kunne definere hvilke timer som er høylast og lavlast utfra lokale forhold i nettet.

Næringstariff

NOVAP mener det også for næringskunder må være én modell for alle nettselskaper. Vi mener denne modellen må ha et effektledd basert på månedsmaks. RME foreslår å gå fra månedsmaks til døgnmaks for å gi bedre lønnsomhet for hurtigladere med lav brukstid. Vi mener det ikke er dokumentert godt nok hvordan og hvor mye en slik endring vil bedre lønnsomheten for denne type hurtigladere. Vi mener også at konsekvenser og merkostnader for øvrige kunder ikke er godt nok utredet. Mange bygg har styringssystemer som er tilpasset månedsmaks. Med månedsmaks får kunder med lang brukstid en lavere gjennomsnittlig energipris, enn kunder med kort brukstid.

NOVAP mener månedsmaks må basere seg på forbruket på virkedager i perioden kl. 07:00 til kl. 20:00. Det gir ingen mening at kunder skal betale ekstra for å bruke nettet når det uansett er ledig kapasitet i nettet. Dette vil blant annet gjøre det rimeligere med elbillading i borettslag som kan skje på natten når det er lav belastning på nettet.

NOVAP ønsker at skille mellom store kunder med næringstariff og små kunder med husholdningstariff skal være lik for hele landet. Vi mener grensen bør gå ved et årsforbruk større enn 100 000 kWh eller effektuttak med et overbelastningsvern over 125 A ved 230 V, anlegg over 80 A ved 400 V.

Norsk Varmepumpeforening ser at det er behov for å utforme en riktig tilpasset nettleiemodell for hurtigladestasjoner i distriktene med lav brukstid. Vi anbefaler at nettselskapene skal få anledning til å gjennomføre energiavregning av hurtigladestasjoner med lav brukstid.

Overgangsordning

NOVAP mener det er mye viktigere hvordan de nye nettariffen utformes, enn når de innføres og hvor lang overgangsordningen skal være. Vi ønsker at nye nettariffer innføres med virkning fra 1. januar 2023 med en frivillig overgangsordning på inntil 2 år. Dette forutsetter at RME raskt kan gå i dialog med både nettselskaper og brukere av nettet for å fastsette enkle og kundevennlige tariffer for husholdningene. Vi ønsker oss en rask innføring av ny nettleiestruktur fordi vi ser mange svakheter også ved dagens tariffer.

Om Norsk Varmepumpeforening

Norsk Varmepumpeforening (NOVAP) er en interesseorganisasjon som arbeider for økt bruk av varmepumper i det norske energisystemet. Varmepumper kan anvendes til oppvarming og kjøling av boliger, næringsbygg og innenfor industrien. Varmepumper bidrar til mer effektiv energibruk, bedre lokal luftkvalitet og reduserte klimagassutslipp. Det er installert mer enn 1 million varmepumper i Norge. Gjennom bruk av varmepumper utnyttes ca. 10 TWh omgivelsesvarme til oppvarmingsformål hvert år. Norsk Varmepumpeforening har i dag ca. 50 medlemmer og en godkjenningsordning med over 400 forhandlere.

Rolf Iver Mytting Hagemoen
Daglig leder
Norsk Varmepumpeforening